

II PRIKAZI KNJIGE

11(20)#11 2022

Lucija Dujmović

Alma Mater Europaea

Recenzija knjige

**Naslov knjige: Online novinarstvo:
služenje javnosti ili podilaženje publici**

Autor: Siniša Kovačić

Izdavač : Hrvatska sveučilišna naklada - Sveučilište u Mostaru, Zagreb 2021., 256 str.

(ISBN 978-953-169-474-2)

Dr. sc. Siniša Kovačić, autor znanstvene knjige „**Online novinarstvo: služenje javnosti ili podilaženje publici**“ poznat je otprije javnosti kao novinar, urednik, komentator, reporter i koordinator s Hrvatske radiotelevizije. Nakon HRT-a, svoju karijeru je nastavio na Hrvatskoj katoličkoj mreži, gdje danas radi kao glavni urednik. Ova knjiga je njegov književni prvijenac, ali u znanstvenim krugovima je poznati suautor znanstvenih radova na temu medija i online medija, manipulacije u medijima, kriznom komuniciranju i odnosima s javnošću. Uz to, sudjelovao je i na više međunarodnih i znanstvenih konferencija, te svoje znanje i stečeno iskustvo dijeli studentima na medijskim kolegijima kao aktivni predavač na Poslovnom veleučilištu Zagreb i Visokom učilištu za komunikacijski management Edward Bernays.

Znanstvena knjiga „**Online novinarstvo: služenje javnosti ili podilaženje publici**“ novo je, tvrdo tiskano djelo na hrvatskome jeziku koje je javnosti predstavljeno u studenom 2021. godine u sklopu *online* „Međunarodne konferencije PR & Media Days Mostariensis“ održanoj u Mostaru. To je djelo koje je sinergijski povezalno njegovo profesionalno znanje i dva provedena znanstvena istraživanja koje je autor predstavio i obranio u svojoj doktorskoj disertaciji na temu: „Razvoj novinarstva na mrežnim elektroničkim publikacijama – služenje javnosti ili podilaženje ukusu publike (Utjecaj informatičkih tehnologija na interakciju s korisnicima društvenih mreža u Republici Hrvatskoj)“. Knjiga nema prethodnih online recenzija, ali su kratki recenzijski osvrt na nju napravili *red. prof. dr. sc. Zoran Tomići* njegov mentor *izv. prof. dr. sc. Ilija Musa*, čiji se osvrti nalaze na zadnjoj korici knjige. Objavu Kovačićeve knjige popratili su i neki *online* portali u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, poput: *vecernji.hr*, *tportal.hr*, *laudato.hr*, *zagreb.info*, *mediadaily.biz*, *glasistre.hr*, *stvarmo.ba*, *fena.ba*...

Sadržajno gledajući, knjiga je strukturalno pisana (sadrži uvod, obradu teme i zaključak) i konceptualno je tematizirana na 10 zasebnih poglavlja, od koja se dva zadnja odnose na popis literature, grafikona, slika i tablica. Tematska poglavlja koje knjiga sadrži su sljedeća:

(1) Regulacija i upravljanje internetom u Republici Hrvatskoj; (2) Teorijski kontekst online medija; (3) Tehnike i alati medijskih manipulacija; (4) Lažne vijesti – *fake news*; (5) Istraživanje razvoja novinarstva *news* portala na društvenim mrežama Facebook i Twitter; (6) Dubinski intervjui; (7) Rezultati istraživanja dubinskog intervjua; (8) Zaključak; i dodatak popisa (9) Literature; i (10) Popis grafikona, slika i tablica.

U prvom poglavlju (1) „Regulacija i upravljanje internetom u Republici Hrvatskoj“, autor iznosi činjenice o regulaciji medija od strane Zakona u republici Hrvatskoj te pregled Upisnika pružatelja elektroničkih publikacija.

Drugo poglavlje (2) „Teorijski kontekst online medija“ donosi pregled masovnog komuniciranja i masovnih medija, prilagodba informacija internetskom okruženju, društvene mreže i odnos *online* novinarstva i PR-a te utjecaj oglašivača na *online* medije. U ovom poglavlju autor analizira i raščlanjuje određene pojmove koje potkrjepljuje primjerima i objašnjenjima uz navođenje izvora.

Treće poglavlje (3) „Tehnike i alati medijskih manipulacija“ govori o digitalnoj manipulaciji i ulozi društvenih mreža u dijeljenju dezinformacija. Autor u ovom poglavlju zasebno obrađuje tehnike i alate kojima se digitalni mediji služe u manipulaciji javnosti i medij; poput cenzura, diskreditacija, manipulacija fotografijom i tako dalje.

U četvrtom poglavlju (4) „Lažne vijesti – *fake news*“ autor se dotiče dezinformacija i širenja lažnih vijesti u online medijima. Veći dio poglavlja se odnosi na temu transparentnost vijesti, izvora i novinarskih procesa. Autor spominje i mjere koje poduzima Europska komisija te Kodeks prakse za borbu protiv dezinformiranja. Također, autor ističe i ključne točke Europske komisije i višedimenzionalni pristup u suzbijanju lažnih vijesti i dezinformacija.

U petom poglavlju (5) „Istraživanje razvoja novinarstva *news* portala na društvenim mrežama Facebook i Twitter“ autor predstavlja istraživanje na temu identičnu nazivu poglavlja te sistematično započinje s uvodom u kojem piše o dosadašnjim istraživanjima *online* novinarstva i *online* medija u Hrvatskoj te nastavlja s istraživačkim metodama (analiza sadržaja), ciljem istraživanja, uzorkom koji se koristio u istraživanju, konceptu istraživanja, statističkim podacima i rezultatima istraživanja koje je autor prikazao pomoću slika, tablica i grafikona. Posebnost ovog poglavlja je ta što autor iznosi zaključke natemelju provedenog istraživanja.

Šesto poglavlje (6) „Dubinski intervjui“ donosi rezultat provedenog dubinskog intervjua kojim se ispitalo „mišljenje, stavovi i iskustva novinara o utjecaju razvoja društvenih mreža na stanje u novinarstvu u Hrvatskoj“. Autor je proveo intervju pomoću elektroničke pošte i kontaktirao deset urednika i novinara *news* portala koji su tijekom 2019. godine redovito objavljivali novinarske

tekstove. Intervjuu je jamčio povjerljivost i anonimnost sudionicima, a od deset potencijalnih sudionika, njih petse odazvalo i dobrovoljno sudjelovalo u intervjuu. Autor je u ovom poglavlju prikazao popis pitanja koje je poslao urednicima i novinarima, te je vizualno prikazao i tablicu s deset *news* medija uz koje je naveo koji *online* mediji su odgovorili na njegova pitanja, a koji nisu. Za lakšu analizu podataka koji supružili ispitanici, autor je svakome dodijelio veliko početno slovo abecede, od A do E te je diferencirao ispitanike po spolu i novinarskom iskustvu.

U sedmom poglavlju (7) „Rezultati istraživanja dubinskog intervjua“ donosi odgovore ispitanika na postavljena pitanja u intervjuu. Iako autor u ovom poglavlju nigdje ne navodi koje početno slovo abecede pripada kojem *news* portalu (od onih pet koji su se odazvali intervjuu); odgovori koje nude ispitanici daju naznaku o kojem portalu govore; što bi moglo dovesti do toga da bi neki pojedinci koji poznaju i prate online medije mogli povezati ispitanike s odgovarajućim portalom. Na kraju ovog poglavlja, autor daje interpretaciju rezultata dubinskog intervjua te potvrđuje hipotezu i neke pomoćne hipoteze.

U osmom poglavlju (8) „Zaključak“ autor svrsishodno sažima i objedinjuje iznesene podatke i rezultate istraživanja u četrnaest zaključnih točaka.

Poglavlje (9) „Literatura“ donosi pregled literature i internetskih izvora spomenutih u radu; a u poglavlju (10) „Popis grafikona, slika i tablica“ se može pronaći popis svih spomenutih tablica, grafikona i slika u knjizi.

Budući da je ovo znanstvena knjiga, stil pisanja koji autor upotrebljava je također znanstveni. Iznose se činjenice i citati koji se potkrjepljuju izvorima te se parafrazira tekst uz spominjanje izvora. Treće poglavlje u kojem autor piše o tehnikama i alatima medijskih manipulacija evidentno proizlazi iz autorovog novinarskog i medijskog iskustva. To se ponajviše vidi u potpoglavlju 3.2.9. „Manipulacija medija“ (str. 106.-120.) koje otvara spominjući francuskog sociologa P. Bourdieua, koji je također pisao o manipulaciji medija. S obzirom na to da autor u ovom poglavlju koristi vlastite riječi i objašnjenja, uz parafraziranje, primjećuje se odmak od strogog znanstvenog stila pisanja jer u opisu piše sljedeće: „Ima puno ljudi koji ne čitaju nijedne dnevne novine i koji se tijelom i dušom predaju portalima i televiziji kao jednom izvoru informacija“ (str. 106.). Autor poetskim izrazom naglašava predaju puno ljudi „tijelom i dušom“ jednom izvoru informacija za što nema znanstvenih dokaza. Primijećeno je i kako autor u nastavku poglavlja ponegdje koristi epitete, antonime i fraze uz koje naglašava neke primjere koristeći dramatične riječi. Jedan primjer takvih riječi pojavljuje se u dijelu gdje govori o „Riječima“ kao obliku manipulacije za koje naglašava da mogu „opustošiti i unakaziti“ (str. 108.).

Procjenjujući cjelokupnu knjigu kao znanstveno djelo ono je prikladno i metodološki pisano te zadovoljava sve temeljne metodološke kriterije. U smislu analize podataka, način obrade pojedinih tema je sistemski i analitičan. Autor u knjizi argumentirano i promišljeno iznosi činjenice te radi komparaciju i analizu sadržaja i podataka s kojim dolazi do mjerodavnih i ispravnih zaključaka.

Knjiga je svakako doprinos znanosti i kao takvo relevantno djelo koje nudi nove spoznaje o *online* medijima i *online* novinarstvu u odnosu s društvenim mrežama te daje odgovor na pitanje koliku ulogu u kreiranju sadržajaimaju oglašivači u hrvatskim *online* medijima.

Naslov knjige je atraktivan te sadržaj i teme poglavlja odgovaraju naslovu. Knjiga se zbog svoje tematike, podataka i informacija koje su iznesene može smatrati sveučilišnim udžbenikom koji će poslužiti akademskoj zajednici, a posebice studentima koji studiraju neki od smjerova komunikacijskih znanosti, ali i bilo kojim drugim osobama koje zanimaju mediji i novinarstvo. Iako je pisana znanstvenim stilom, čitateljima će biti jasna i pregledna jer tijekom izlaganja teče logičnim slijedom. Tekst je dodatno popraćen vizualnim elementima, poput slika, grafikona i tablica koje zorno i prikladno prikazuju podatke i informacije koje autor iznosi i analizira. Vjerujem da će načini manipulacija medijabiti posebno intrigantne svakom čitatelju, kao i zaključci koji dokazuju kako se mediji i stvaranje sadržaja u *online* okruženju podređuju više oglašivačkoj industriji nego političarima i vlasnicima portala.

This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.